

**LIETUVOS RESPUBLIKOS OFICIALIOSIOS STATISTIKOS ĮSTATYMO NR. I-270 2, 5,
15 IR 17 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

2018 m. gegužės 25 d. pradėtas taikyti 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL 2016 L 119, p. 1) (toliau – reglamentas (ES) 2016/679). Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatymo Nr. I-270 2, 5, 15 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (toliau – įstatymo projektas) siekiama užtikrinti Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatymo atitiktį reglamentui (ES) 2016/679 bei įtvirtinti nukrypti leidžiančias nuostatas.

Įstatymo projektu keičiamos Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatymo nuostatos, kuriose vartojama sąvoka „ypatingi asmens duomenys“, vietoj jos įrašant sąvoką „specialių kategorijų asmens duomenys“, kuri vartojama reglamente (ES) 2016/679. Be to, įstatymo projekto 1 straipsniu Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatyme vietoj nuorodos į Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymą daroma nuoroda į reglamentą (ES) 2016/679.

Reglamento (ES) 2016/679 89 straipsnyje įtvirtintos nukrypti leidžiančios nuostatos, susijusios su asmens duomenų tvarkymu statistiniais tikslais. Reglamento (ES) 2016/679 89 straipsnio 2 dalis numato galimybę dėl asmens duomenų, tvarkomų statistiniais tikslais, Europos Sąjungos arba valstybės narės teisės aktais nustatyti nukrypti leidžiančias nuostatas, susijusias su reglamento (ES) 2016/679 15, 16, 18 ir 21 straipsniuose nurodytomis duomenų subjekto teisėmis. Nukrypti leidžiančios nuostatos gali būti nustatytos tik tokiu atveju, jeigu taikomos reglamento (ES) 2016/679 89 straipsnio 1 dalyje nurodytos sąlygos ir apsaugos priemonės. Atsižvelgiant į tai, kad pagrindinis Europos Sąjungos teisės aktas, reglamentuojantis oficialiąją statistiką (t. y. 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos, panaikinant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1101/2008 dėl konfidencialių statistinių duomenų perdavimo Europos Bendrijų statistikos tarnybai, Tarybos reglamentą (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos ir Tarybos sprendimą 89/382/EEB, Euratomas, įsteigiantį Europos Bendrijų statistikos programų komitetą (OL 2009 L 87, p. 164), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2015/759 (OL 2015 L 123, p. 90), nenumato nukrypti leidžiančių nuostatų, įstatymo projektu siekiama reglamentuoti minėtas nukrypti leidžiančias nuostatas. Be to, nukrypti leidžiančias nuostatas, susijusias su asmens duomenų tvarkymu statistiniais tikslais, Europos Sąjungos statistikos tarnyba (Eurostatas) rekomenduoja įtvirtinti nacionaliniuose teisės aktuose.

Įstatymo projektu siekiama besąlygiškai įtvirtinti nukrypti leidžiančias nuostatas dėl reglamento (ES) 2016/679 18 ir 21 straipsniuose nurodytų duomenų subjekto teisių (teisės apriboti duomenų tvarkymą ir teisės nesutikti). Dėl reglamento (ES) 2016/679 15, 16 straipsniuose nurodytų duomenų subjekto teisių (teisės susipažinti su duomenimis ir teisės reikalauti ištaisyti duomenis) įstatymo projektu įtvirtintas sąlyginis jų netaikymas, t. y. oficialiąją statistiką tvarkančios įstaigos gali jų netaikyti, tik jeigu dėl jų taikymo gali tapti neįmanoma pasiekti konkrečių oficialiosios statistikos tikslų. Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatymo 16 straipsnio 2 punkte įtvirtinta, kad respondentai turi teisę susipažinti su oficialiąją statistiką tvarkančių įstaigų tvarkomais respondentų asmens duomenimis ir kitais apie juos surinktais statistiniais duomenimis, saugomais oficialiąją statistiką tvarkančių įstaigų tvarkomose informacinėse sistemose ir (arba) registruose, ir, pastebėję netikslumų, reikalauti, kad jie būtų ištaisyti. Minėtą teisę turi respondentai,

t. y. tiek fiziniai, tiek juridiniai asmenys, užsienio įmonių filialai, registruoti Lietuvoje, kitos organizacijos ar jų padaliniai, teikiantys ar privalantys teikti statistinius duomenis oficialiąją statistiką tvarkančioms įstaigoms. Nagrinėjamu atveju įstatymo projektu keičiamo Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatymo 5 straipsnio 4 dalyje siekiama įtvirtinti nukrypti leidžiančias nuostatas dėl fizinių asmenų (ne tik respondentų, kaip jie apibrėžti pagal Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatymo 2 straipsnio 11 dalį) teisės susipažinti su savo asmens duomenimis ir teisės reikalauti ištaisyti duomenis.

Pažymėtina, kad, nesant nukrypti leidžiančių nuostatų, oficialiąją statistiką tvarkančioms įstaigoms gali būti sudėtinga arba neįmanoma tinkamai ir laiku pasiekti oficialiosios statistikos tikslus, susijusius su asmens duomenų tvarkymu, t. y. atlikti konkrečius statistinius tyrimus, įtrauktus į Oficialiosios statistikos programą. Be to, nesant minėtų nukrypti leidžiančių nuostatų, gali ženkliai padidėti administracinė našta oficialiąją statistiką tvarkančioms įstaigoms, ypač tada, kai atliekamas didelės apimties statistinis tyrimas, susijęs su asmens duomenų tvarkymu, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos gyventojų ir būstų visuotinis surašymas.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą inicijavo ir parengė Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos Respublikos finansų ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai klausimai

Šiuo metu Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatyme vartojama sąvoka „ypatingi asmens duomenys“, o nukrypti leidžiančios nuostatos nenustatytos.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Priėmus įstatymo projektą Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatymo nuostatos bus suderintos su reglamento (ES) 2016/679 nuostatomis – Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatyme vartojama sąvoka „ypatingi asmens duomenys“ bus pakeista į sąvoką „specialių kategorijų asmens duomenys“.

Priėmus įstatymo projektą Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatyme atsiras nukrypti leidžiančios nuostatos, susijusios su asmens duomenų tvarkymu statistiniais tikslais. Taip mažės administracinė našta oficialiąją statistiką tvarkančioms įstaigoms ir bus sudarytos sąlygos tinkamai ir laiku pasiekti oficialiosios statistikos tikslus, susijusius su asmens duomenų tvarkymu.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Teigiamas poveikis numatytas šio aiškinamojo rašto 4 punkte. Priėmus įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai nenumatoma.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymo projektą, kitų teisės aktų priimti nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai nevertintini Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai bei Europos Sąjungos teisės aktams.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus įstatymo projektą, įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados
Nėra.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Statistika, oficialioji statistika, asmens duomenys.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.

Finansų ministerija
Vilijus Sapoka
2019-05-15

Kalbos redaktorė

J. Kundrotaitė